שני לוחות הברית — כלל תנא ברא

כלל תנא ברא ברייתות שהם מחוץ לבית מדרשו של רבי ואינם פירוש המשנה כמו התוספתא הנ"ל רק דינים שחדשו התנאים ההם מ"מ כל מה דתני ר' חייא רמיזא במתני' כמ"ש אילפא בתעניות (כא, א) ובכתובות (סט, ב) כל דאמר מילתא דר' חייא ולא פשיטנא לה ממתני' כו' וכן מצינו להתוספות בפ"ט דנדה על מה שאמר ר"ל לרבי יוחנן אם רבי לא שנאה רבי חייא מנין לי וזה לשונו אם כן לעולם לא נתיב תיובתא מברייתא דמתניי' ביה רבי חייא ויש לומר דבכולם איכא למימר כדאמר אילפא כו' והא הוה פשיטא ליה לר"ל דלא רמיזא במתני':

תנא דבי חזקיה עיקר אע"ג דאיכא מאן דפליג עליה משום שהיה שונה הברייתות של רבי חייא אביו כדאיתא בפרק בני העיר והן עיקר ומותבינן תיובתא מנייהו תוספות ז"ל בפרק הנשרפין ולפי זה אין אנחנו צריכין למה שכתב רשב"א בפרק אלו נערות דמשום הכי פריך מתנא דבי חזקיה אע"ג דאיכא דפליג משום דדיוק מתני' משמע כתנא דבי חזקיה והוה מצי למיפרך ממתני אלא דלא מצי למיפרך אלא מדיוקא לכך פריך מתנא דבי חזקיה ואמתניתין קא סמיך עכ"ל:

לוי סדר ברייתות דששה סדרים כרבי חייא או כרבי אושיעא רש"י ז"ל בפרק נערה שנתפתתה:

תני פלוני בשאר ספרי דבי רב כך נמצא בהרבה מקומות והיינו ספר וידבר מוישלחו מן המחנה עד סוף הספר כלהו מקרי שאר ספרי דבי רב וספרי דרב גופיה היינו תורת כהנים:

תני רב ספרא משום חד דבי רבי פירוש חד המיוחד מבניו ומאי ניהו רבן גמליאל מצאתי:

תני רבי שמואל פרש"י בפרק י"ט בתוספתא שמידד שמואל מתגאים שלפניו:

כשאומר תני פלוני כגון תני רמי בר יחזקאל ברייתא כמו תנא אבימי אנא מתניתא ידענא ואבימי אמורא היה רבו של ר' חסדא ואע"פ שהוא אמורא אומר תני משום שהיה מקובל מאותה ברייתא והוא היה שונה אותה על כן נקראת על שמו וכן כתוב מוהר"י ששת שאלה שע"ה:

כתב הליכות עולם כל מקום שאומר תנא דבי רבי ישמעאל כך הלכה ובכל מקום שאומר דבי רבי ישמעאל תנא אין הלכה עכ"ל כל מקום שאומר בגמרא והא קתני אברייתא דלעיל קאי וכשאומר והתניא ברייתא אחרת הוא כ"כ התוספות בפרק מי שמתו וביומא פרק הוציאו לו:

כתב הליכות עולם מה שאומר בהרבה מקומות לימא הני תנאי כהני תנאי ר"ל מי גימא דפלוגתא דהני תנאי בהני תנאי ורחיקא ליה מילתא לתלמודא שיבא מחלוקת א' בעצמו בתרי מקומות ובתרי לישני ועוד מי שמסדר המשנה והברייתא הוה ליה למיתנינהו גבי הדדי ולימא פלוני ופלוני אומרים כך עכ"ל:

וכתב ע"ז מהר"י קארו ז"ל וזה לשונו, מ"ש ודחיקא ליה מילתא אינו נ"ל דהא אפשר שנחלקו בשתי ישיבות ולא שמעו אלו מחלוקתן של אלו. וכן מ"ש מי שסידר המשנה כו' אני אומר כששני המחלוקת הם במשנה יש מקום לטענה זו כיון שהכל היה ידוע למסדר המשנה וכ"כ התוספות ז"ל אבל אם הם בברייתא אינה טענה שאפשר שזו ברייתא דרבי חייא וזו דרבי אושעיא וכל אחד לא ידע אלא מחלוקת אחד ול"נשמה ששואל בתלמוד לימא וכו' הוא כדי לברר היאך נפסק הלכה ע"פ הכללים המסודרים בידינו פלוני ופלוני הלכה כפלוני. ועוד יש נפקותא אחרת בדבר שאם נמצא לאחד מהם שא' בהיפך במקום אחר נקשה עליו מדידיה אדידי' גם כי אגב גררא. לפעמים מפרש דברי התנאים שהם סתומים ועל דרך זה הוא מה שאומר על מחלוקת אמוראים ובפלוגתא פרק מרובה ובריש הוריות עכ"ל: